

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az **őszeg előre küldendő be**; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelígy levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A kiskőrösi Talmudtóra chümis-rasi és gemöre-tajszefesz oktatásához melamedot keres. Utiköltség csak a megválasztottnak lesz térítve. Ajánlatok a köv. címre küldendők: Lang Arnold, Kiskőrös.

KERESTETIK vallásos, nemes tulajdonságokkal felruházott héber- és magyar írásban jó gyakorlattal bíró böcher. Mindkét nyelven sajátkezűleg írt ajánlatok következő címre küldendők: **Förbbi, Nyirma.**

Apró hirdetések

HUSZONÖT ESZTENDEJE közvetít házasságokat NAGY JENŐ Budapest, Rákóczi-út 57/b. Telefon: (Cégjelzéstelen levelezés.)

HÁZITANITÓNAK elemi és polgári isk. tanulókhöz ajánlkozom. Krausz M. leveleivel S. A. Újhely, Kazinczy u. 46. TANITÓ, fiatal, szerény igényű, nyelvismerettel és héber tudással, állást keres. Csoporttanítást is vállal. „Gyakorlott pedagógus” jelige.

KERESEK hitoktatót, elemista gyermekhez, ki a szlovák feladatok elvégzésében segít. Berger József Radvan n/D. (Szlovénkö)

KELLEMS hangú előimádkozó és bal kajre, *sachrisz* és *müszaf-baltefile* szerény igényekkel a nagyünnepre ajánlkozok. „Kel'emes hangú” jelige.

UNGVÁRON orth. kóser étkezde és túrgyár: **Spira Mór, Vasut utca.**

VALLÁSOS, gyermekszerező, főzni tudó leányt keresek. Gottlieb Jenő, Konyár.

TELJES ELLÁTÁSRA vállal megbízható orth. család, középiskolák és talmudtórák közelében 1-2 gyermeket. Rosenfeld Sándorné, Vác, Szarvas-köz 4

GUTE Paedagogin wird zu drei Kindern gesucht. „Sehr verlässlich”.

GYÜJTŐPERSÉLYEK. Kérjük azon Talmudtóra, vagy egyéb egyleteket, melyek gyűjtőpersélyeket óhajtanak készíteni, hogy arról egyletünket értesíteni sziveskedjenek, a célból, hogy persélyszükségletünket együttesen s így jutányosabban szerezhessük be. *Perlstein Henrik, Talmudtóra-elnök, Szerencs.*

VIDÉKI szombattartó textil-man'pu'ans és nagykereskedő, azonnali be'epsre keres elsőrendű, ügyes megbízható munkacserőt, autóval való utazásra fix fizetéssel. Tiszántúli ismerettségű bírók előnyben. Ajánlat „Protekcio kizarva” jelige alatt a kiadóhivatalba.

TISZTESSÉGES keresethez juttatnék értelmes, összeköttetéssel rendelkező, szombattartó urat, új ágazat bevezetésével. Jelenkezés délután 2-től 4-ig Budapest, Dob-utca 110. I. 16.

HÁZASSÁGI ügyekben forduljon bizalommal internacionális sadchenhez, aki az elite-körök bevált házasságközvetítője. Löffler Miksa, Vác.

ÖRÖKÜLÉS, férfi és nő, a Kazinczy-templomban, o'csón átadó. Cím a kiadóban.

SZLICHESZ-CÉDULÁK Jajmkipürre, tetszés szerinti szlichesz-szel, pontozott „K'el melech jajsév-vel; 100 drb. 3 P., minden további 100 drb. 1 P. Gabella-jegyek célszerű kivételben, o'csó árban. Schwarz-nyomda, Kunszentmiklós.

INTELL. MÄDCHEN aus besserem orth. Hause mit Praxis empfiehl sich als Hauslehrerin oder Erzieherin. Chiffre „Verlässlich“, an Müller Bratislava, Edlov dvor.

ELHELYEZNEM négy gimnáziumot végzett, 15 éves fiamat ékszerész, műszaki, vagy más szakmában. Ungár Miklós terménykereskedő, Hajdúszovát.

OKL. TANITÓ ajánlkozok elemi, polg. és gimnáziumi magántanulókat sikeres előkészítésére. Vidékre is menne. „Perfekt német” jeligére a kiadóba.

IDŐSEBB úrnő ajánlkozok háztartás vezetésére, intelligens családdhoz. „Pedáns tisztá” jeligére.

MINDENESLEÁNY feltétlenül megbízható, aki minden házi munkát vállal, orth. háztartásba felvétetik. Spiller Ernő, Budapest, Kazár-utca 11.

MEGNÖSÜLNE, vagy benősülne vallásos, jó családból való, jó megjelenésű fiatalember. Textil- és divatárú szakmabeli. Ajánlatokat „Tajro im Derech Erecz 27.” jelige.

FÉRJHEZADNÁM háziasan nevelt, intelligens, csinos, 19 éves leányomat izr. szombattartó, nagyobb városban önálló nyomdász és papirkereskedőhöz (esetleg más foglalkozásához is) megfelelő hozománnyal. Komoly, jó megjelenésű, intelligens férfiak irjanak „Biztos megélhetést nyújtó” jeligére a kiadóhivatalba.

DISZKRÉT SADCHEN az összes körökben nagy kiterjedésű összeköttetésekkel, ügyesen közvetít házasságokat. Értekezni délután 2-5-ig. G. I. Vörösmarty u. 42. II. 20. Benősülési lehetőségek.

KISEBB bpesti család keres háztartása vezetésére megbízható orth. leányt. Mindenes van. Munkája ellenében, teljes ellátáson kívül megtanítják női kalapkészítésre. Cím válaszlapon kiadóban.

STRENGLEUBIGE intelligente deutsche Jüdin, im Haushalte verwendbar, wird zu Kindern für soifort gesucht. Telefon: 653-76.

HÁZTARTÁSBAN perfekt vallásos leányt keresek. Mindenesleány van. Ajánlatokat igénymegjelöléssel: Abraham Izidor, Pásztó.

SAJFOR kitűnő kivitelben kapható: Rosenfeld Emilnél, Debrecen, Pásti-út 4. szám.

TÖBBÉVES tapasztalattal bíró, rőfös-rövidárú szakmában jártas segédet azonnalra felveszek. Cím válaszlappal a kiadóban.

ORTHODOX, intelligens házaspár elvállal Budapesten jobb gyermeket pedáns, szigorúan kóser ellátásra. *Chümis-rasi Nach*, polgári és elemi tárgyak korrepetálásával. Fenti tárgyakkal leckeórát vállal. Cím a kiadóban.

KÓSER TÁPKAVÉ, jó és olcsó, Háztartásban eladásra helyben és vidéken elárúsítókat keresek. Biztos megéhetés. Briszk Dániel, Budapest, Dob-utca 10.

HÁZTARTÁSOMBA kimondottan komoly, vallásos orth. zsidó leányt, esetleg fiatalasszonyt azonnali belépésre keresek, aki mindenben segítkezik. Bász tálmidchóchom előnyben. Ajánlatokat fizetési igénnyel. *Schwarz Vilmos, Kiskőrös.*

SZIGORUAN vallásos fiatalembert keresek 24 éves csinos leányomnak. *Hozomány: Samesz és fürdőkezelői állás.* Jelige: „Ta'midchóchom.”

KERESEK vallásos fiatalembert, aki két fiátam Chümis-rasira, trachra, gemörera, továbbá első polgárra tanítani és vizsgáztatni képes. Groszmann Samu, Nagygyéc (Szatmármege).

PERFEKT szakácsnő szigorúan orth. nagyobb családdhoz jó fizetéssel azonnalra kerestetik. *Herkules-ruhaüzem, Budapest, VII. Rombach-utca 2/c.*

ORTH. család iskolásgyermekeket vagy diákokat teljes ellátással, o'csón vállal. Budapest, Dob-utca 33. II. em 12.

NÖSÜLNI óhajto 30 éves, nagy vidéki városban saját nagy üzettel rendelkező fiatalember. Szigorúan orth. család, csinos, házias leánya jöhet csak számításba. Ajánlatokat a legnagyobb diszkrécio mellett „Hozomány nem fődolog” jeligére a kiadóba.

CIÁNOZ, TAKARIT

FÜRTH, V., Csáky-u. 7.

Telefon: 24-4-55.

Lelkiismeretes munka.
Prima referenciák.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Springer-nyomda, VII. Bethlen G. utca 33

ארגון עיתונות יידיש צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"פ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kulföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Sz'lichajs sz hajnalán...

„B'majzoé m'núcho kidam-núcho t'chillo... — nyugalom napjának kimenetelekor, hajnalhasadéskor keresünk Téged, irányítsd figyelmedet a magasból reánk, hallgasd a fohászt és a könyörgést!”

Az első sz'lichajs nap *pizmaj* napjának szavai fognak felhangzani vasárnap a kora hajnal sejtelmességében és ezzel megkezdődik a sz'lichajs napok áhitata, megindul a láthatatlan fluidum, amely a hívők lelkét átjárja és egy magasabb és tisztább légkörbe akarja emelni. A fohász (*rinno*) az örömeinek (*ran'ni* *czadikim*) és a fájdalomnak (*kümi rajni*) érzéseit és szavait szövegezi meg. E tekintetben valóban különféle érzések viharzanak át a hívők lelkén. Öröm és fájdalom egyesül fohásztunkban. Visszagondolunk a mérhetetlenül elkeseredett létközdelemre, az össze-vissza gabalyodott életviszonyokra, amikor minden ingadozik, minden reng, változik és bizonytalan, amikor minden szilárd ingóvá lesz, minden nagy terv kártyavárként omlik össze, annyi remény szappanbuborékká lett és akkor hálával fordulunk a Gondviseléshez, hogy átevezett minket a rettenetes nagy tengeri viharon. De egyéni sorsunkon kívül gondolunk a közösségre, fájdalomossá válik a fohász, ugyancsak az első sz'lichajs nap első sz'lichója költőjével sóhajtojuk: „Oly régtől fogva mostanáig el lettünk taszítva... megmaradtunk kicsiny maradványok, eltikkadtunk száraz kő gyanánt, szemünk elepedve, megsegítettés után vágyódnak”.

A középkor sötét századaiban, leírhatatlan szenvedések közepette irattak a sz'lichók, minden sor, minden betű mögött ki kell érezni

a rettenetes nagy üldözést, megkínkoztatást, kihallani a nagy zokogást s vérontást. Lehangel, ha erre gondolunk, de viszont felemelkedünk az erkölcsi magaslat fennköltétségébe, ha arra emlékezünk, hogy a sz'lichók költői soha a gyűlölet, az átok szavait nem hangoztatják az üldözőkkel és kegyetlenkedőkkel szemben. A szenvedést I'ten rendeltetésének és próbára tevésének tartják, a kegyetlen zsarnokot pedig a Mennybéli akaratából való fenyegető eszköznek. Ime, ilyen erkölcsi magaslatra emelte szent költőinket a Tóra szelleme! És csak ez a szellem lesz képes bennünket a mostani vízözönben, amely elárasztja erkölcselsten áradatával a világot,

megmenteni s hasonlónak tenni a galambhoz, amely a béke olajfalevelét szakította le, s ezzel azt jelképezte: „keserű, de mégis I'tentől jön”. (Midras.)

Csak ilyen felfogás, csak ilyen érzés mondatja a hívővel a sz'lichajs napok hangulatában: „L'chü v'nosivo el Hasém... — menjünk s térjünk vissza az Örökévalóhoz, mert ő tépett, szakított, de meg is gyógyít majd minket.”

Sz'lichajs napjain az öröm és bánat fohászan kívül a jóvőre felhangzik a *t'filló*, az ima. Bár csak felemelkedhetnénk elődeink, szent sz'lichó-szerzőink erkölcsi magaslatára, hogy teljes bűnbocsánatot nyerhessünk.

Támadás a soproni jesiva ellen

A soproni orthodox hitközség kitűnő főrabbiját és az általa vezetett jesivát a „Sopronvármegye” című helyi lap igen erősen megtámadta. A lap támadása a legnagyobb megütöztetést keltette. Nem azért, mintha valami nagyon hangadó volna ez a hangoskodó cikk, hanem azért, mert olvastán gondolunk a régi szóra: „A hang Jaakajv hangja, de a kéz Észov keze”. Illetőleg megfordítva: itt az a szomorú, hogyha a hang, a cikkíró lármája esetleg Észov-é, de a kéz, amely mozgatta a dolgot Jaakajv keze, zsidó ember volt a spiritusz rektor, aki a gyűlölet spirituszától elkábítva denunciacióig vetemedett. Amint egykor Rabbi Hillél Koloméer magyarázta az igét: „Ne utáld az edomitát, mert testvéred az”, ha valamit elkövet ellened az edomita, akkor bármilyen jogtalanságot tett is ellened, „ne utáld az edomitát”, ne légy megbotránkozva, mert egész biztosan „testvéred volt az”,

aki a háttérben lapul meg. A cikk neki támad Posen főrabbinak és germanizáló törekvésekkel gyanúsítja. Hogyne! Talán még horogkeresztes propagandát is üz, mert bizonyára nagyon el van telve lelkesedéssel az iránt, ami most Germániában történik a zsidókkal. Felemlíti azt is, hogy a város zsidó lakosságának megterhelhetését jelenti a jesiva fenntartása. Megható jószívúság a mai könyörtelen adóprés idejében! Csakhogy már a latin közmondás is mondja „*volenti nulla injuria*” azaz, aki önszántából tesz valamit, azzal nem történik igazságtalanság és így tehát igazán nem illik, hogy egy hírlapíró a jesiváért önkéntesen áldozók hivatlan prókatorává tolja fel magát.

Ismételjük, az egészet úgy kell tekinteni, mint egy magáról megfeledkezett, gyűlölettel elvakult embernek a machinációját. Posen főrabbi teljes

odaadással végzi a szent munkát, jesi-vájával Sopront ismét a tóranulást székhelyévé tette, amennyiben magához vonsz sok, csakis a Tóra szeretetétől áthatott ifjút. Örülni kell, hogy a mai anyagias, csak kenyér után lihegő társadalomban és korszakban vannak

ideális lelkületű emberek, akik a tanítás és tanulás eszközeivel felemelkednek egy magasabb s nemesebb légkörbe. Bármilyen vallású, becsületes kultúr-ember csak örülni tud ennyi idealizmus láttán, de legalább méltányolja, vagy legrosszabb esetben semleges nézi.

Zsidó testvéreink Algirban

A mostani algiri esetet a francia lapok egy része felhasználja arra, hogy a legnagyobb heveséggel igazságon a náci propaganda ellen. Azt állítják, hogy az egyik letartóztatott bandafőnöknél egy levelet találtak, amelyet két héttel ezelőtt küldtek el Berlinből, amelyben szemrehányást tesz az algiri náci vezetője, hogy tevékenységéről nem hallani semmit. Constantine város polgármestere: Marinand, egybíránt javaslatot tett a francia kormányzatnak az eddigi kilengések megakadályozására. Nézete szerint a haderő megnövelésével egyszersmindkorra véget lehet vetni a rabló kitéréseknek. Azt ajánlja, hogy egy 500 főnyi repülőosztag állandóan állomásozzon az országban. A nyugtalanságok miatt felemelt létszámú helyőrséget pedig hagyják meg a mai erősségében; hivatalos bizottság alakuljon, amely a károkat felbecsülje és nagy segélybizottság alakuljon; azok a kereskedők, akiknek üzleti szét lettek rombolva, hosszabb moratóriumot kapjanak.

Algirban az 1921-évi hivatalos statisztika szerint 6 millió lélek van, közöttük 74.000 zsidó. Ezen a földterületen már 2000 év óta laknak zsidók, de mindenkor igen sokat szenvedtek. A világtörténet minden vihara átvonult rajtuk s mindig nyomot hagyott. A római birodalmi politika egyik legfontosabb kérdése volt az északafrikai népek pacifikálása. A második Szentély elpusztítása után a Palesztinából küldözött zsidók egy része Egyiptomba menekült, majd innen elterjed Észak-Afrika egész tengerparti vidékén, így jutottak Algirba is. Amikor az arabok elfoglalták egész Észak-Afrikát s hatalmukat egész Spanyolország területére kiterjesztették, az algiri zsidók között megindult a fejlődés. A XII. és XIII. században azután igen sokat kellett szenvedniük a mohamedánok gyűlöletétől. Amikor Spanyolországból menekülni kellett a marannosoknak.

Idé is jutott sok spanyol zsidó, akiknek nyelve hatással volt az algiri zsidók nyelvjárására. 1519-től kezdve a törökök uralma alá jutottak s akkor nem volt rosszabb a sorsuk, mint a mohamedán törökök alatt élő keresztényeké. 1830-ban a franciák vonultak be Algirba. A zsidók elszakították a francia nyelvet, 1870-ben polgári egyenjogúságot nyertek, de ez nem mentette meg őket a környezetük gyakori rablásaitól, mivel a francia kormány csak annyira avatkozik bele a zsi-

dók sorsának irányításába, biztonságuk megóvásába, amennyire ezt politikai okok követelik. Ennek a nemtörődömségnek köszönhető, hogy preventív intézkedésekkel nem teszik lehetetlenné a vad arabok s berberék rablókiérleteit. Pedig nincs sok rabolni való. A zsidók nagyrésze igen szegény, leginkább mint kisiparosok keresik meg kenyerüket. Sok közöttük a közönséges teherhordó. A szabóság tipikus zsidó foglalkozás. Az asszonyok otthon varrással és szivarkahüvelyek töltésével igyekeznek a létfenntartáshoz hozzájárulni. A nagy szegénység következtében a szellemi élet, a Tóranulás s a valóságos gyenge alapon áll. Nyelvük: héber—arab—francia—spanyol zsargon. S ezt a szegény, ellentállásra alig képes népet rohanják meg a vad arabok. Valóban *amoléki* támadás: hirtelen rátámadni fáradt s eleséggel népre. A francia gyarmati politika csődje, ha ennek nem tudja út át állani.

Az orthodoxia régi harcaiból

Leket Sajsano címen Schwartz Samuel szatmári tudós, halachikus és agadikus folyóiratot ad ki. Az első évfolyam most fejeződött be a negyedik füzetrel. Igen érdekes és tanulságos közleményeket olvassunk belőle fiatalabb tudósoktól, elismert gaonoktól és elhunyt rabbinikus kapacitásoktól. Így például érdekes pár sort közöl a *Chofécs Chájim*-től, Elül 24-ére eső *Jahrzeitja* alkalmára. Tanulmányok még a hirdetések is, látjuk belőlük, hogy több elhunyt gaon művét utóai adják ki. (A sztropkói R. Slajmo Teutelbaum széferjét bocsátja közre unokája; R. *Dóvid Oppenheim* (Temesvár) művét ugyancsak unokája; apja művét adja ki Schönfeld tiszaujlaki főrabbi stb.)

Ránk nézve történetileg érdekes a legutolsó közlemény. A szerkesztő bejelenti, hogy birtokába jutott egy levélgyűjteménynek, amely a magyar orthodoxia megszervezése idejéből származó rabbinikus leveleket tartalmaz. Mintául ki is ad belőle egyet, amelyet 1872-ben Deutsch Dávid balassagyarmati főrabbi intéz a *M'haram Schick* huszti főrabbihoz, az akkori idők nagyhírű tekintélyéhez, akinek irányzata és fárado-

zása megadta a jellegét a mai független orthodoxiának. Ebben a levélben elmondja hogy a kassai statusquók állandóan hivatkoznak K. hitközség hírneves rabbijára, aki valószínűleg azonos a nagykárolyi (Króle) Perls Májer főrabbiával. A levélben Deutsch főrabbi hozzáfordul, kérve őt arra, hogy intézzen levelet az illetőhöz és világosítsa fel tévedéséről és közli is a levél tartalmát, amelyet célszerűnek tart. Ő maga — írja — nem akar most már hozzáfordulni, mert ő már aláírt egy ellene irányuló iratot a czéhlemi, szöllősi, tokaji és abaújszántói rabbikkal együtt. Reméli, hogy az illető meg fogja szivlelni a jóakarató figyelmeztetést, ha pedig nem, akkor erősebben kell fellépni ellene. (Érdekes volna a levélnek teljes háttérét megvilágítani)

Kívánjuk a „Leket Sajsano”-nak, hogy a „virággyűjtemény” továbbra is viruljon.

אתרוגים מובחרים לולבים שלמים
הרסים תלת עד תלת במקח השווה. אצל
NISZEL, ROMBACH-U. 16.

Telefon. 37—9—89.

וכל הקודם זכה לטוחרים הנחה.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült
és süteménygyára Budapest, VII.
Dob-utca 22. --- Telefon: 4-23-65.

Orth. כשר kakaó és csokoládé
a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére
„levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

Korein Dezső: Bajok a víkend körül

A *Zsidó Újság* augusztus 24-i számában rámutattam a tervbevett és a vallásos zsidó kereskedők egzisztenciáját veszélyeztető új gazdasági rendszabályokra, a kereskedői képesítés kimutatását célzó rendelkezésekre. Még le sem tettem tollamat, máris egy keletkező új törvénytervezet veti előre árnyékát, amelynek életbeléptetése esetén újabb nehézség támad a szombattartó kereskedők becsületes kenyérkeresete körül.

Csődátos, ha bármilyen szociális vagy gazdasági természetű hatósági intézkedés lép életbe, az valamely vonatkozásban összeütközésbe kerül a szombattartók egzisztenciális érdekeivel. Újabb az *Országos Magyar Week-end-Egyesület* készítet el egy törvényjavaslatot, amely már a kereskedelmi minisztériumban tárgyalás és törvényhozási előkészület alatt van. Mint ismeretes, a minisztériumokban és közhivatalokban a nyári hónapokra már rendelti úton életbeléptették a hétvégi szünetet. A főváros is saját hatáskörében szabályozta a víkendre igyekvő tisztviselők ünnepelői munkásságát és szombaton 12—2 között már csak ügyeletes szolgálatot tartanak a központi városházán és az előjáróságokon.

Most azonban az Orsz. Week-end Egyesület az egész országban kötelezőleg minden vonalon öhajítja életbeléptetni a hétvégi szünetet, *szombaton déli 12 órától kezdve hétfő reggel 9 óráig,*

ehhez azonban szükségesnek tartják az eddigi szombat délutáni és esti bevásárlások idejét péntek este előretolni.

Ezáltal a szombattartók érdeke annyiban lesz sérelmes, mert az eddigi szombati, kivételesen meghosszabbított záróra, ami főleg a téli hónapokban bírt üzleti fontossággal, teljesen megszűnik és helyette a péntek esti záróra meghosszabbítás lépne életbe, ami természetesen a szombattartók üzletét zárva találná, és ha nem is közvetlenül, de közvetve őket károsítaná.

A tervbevett törvény előfeltétele lenne az eddigi szombati bérfizetés he-

lyett a pénteki kifizetés általános elrendelése. Szóval a pénteki bérfizetéssel kapcsolatban lépne életbe a péntek esti záróra meghosszabbítás is. Hogy ez ismét súlyos csapást jelentene a szombattartó kereskedők részére, szükségtelen bővebben magyarázni. *Felekezeti vezetőségünk figyelmét már most felhívom erre a körülményre, kövessenek el mindent, hogy a munkások hetibérfizetésének napja péntek helyett egyenesen a hét közepe, pl. szerdai nap legyen, úgy mint az a székelyfőváros üzemeinél; a sarkadi, sárvári cukorgyáraknál és számos nagyipari vállalatnál eddig is érvényben van. Ha ezt a módosítást keresztülvisszük, a vallásos kereskedők érdekét egy újabb megszorítástól mentettük meg, és emellett senkinek érdekét nem helyeztük hátrányos helyzetbe.*

Mikor három évvel ezelőtt a *Szombattartók Világkongresszusa* Berlinben letárgyalta az összes szombattal kapcsolatos közgazdasági kérdéseket (naptárreformot, a vasárnapi munkaszünetet, a víkendmozgalmat stb.), dr. Drachmann newyorki orth. rabbi igen érdekes előadást tartott a hétvégi szünetről, illetve az ötnapos munkahétről. Nagyszerű előadásában rámutatott arra, hogy a munkanélküliség enyhítésére az ötnapos munkahét mily nagy fontossággal bír. Természetesen elgondolása szerint a hét utolsó két szünnapja a szombat és vasárnap lenne, amivel azután a sokat sérelmezett vasárnapi munkaszünet elleni küzdelem egy csapásra megszűnne. A kongresszus el is fogadta ezt a határozati javaslatot, ami úgy tudom, igen komoly formában foglalkoztatta az Unió kormányát. Roosevelt egyik kormányzati programpontját is az ötnapos munkahét bevezetése képezi. A kongresszus elnökségét Brüning akkori birodalmi kancellár magához kérte, hogy megismerje célkitűzéseit. Felejtethetlen szép emlékek fűződnek ehhez a kancellári fogadáshoz. Háromnegyed óráig társalgott velünk fesztelenül a kancellár, ki a kereskedelmi miniszter és államtitkár kíséretében fogadott

bennünket. Tárgysorozatunk minden pontját figyelemmel végighallgatta, és többek között élénken érdeklődött a kérdéses problémák magyar törvényes vonatkozásai felől is. Végül azzal a egyszerű kijelentéssel búcsúzott el tőlünk: „*Meine Herren! Sie können in ihrem Bestreben auf die Unterstützung der deutschen Staatsregierung rechnen.*” És tényleg a naptárreform veszedelmének elhárítása körül Brüningnek is nagy érdemei voltak. *O tempora, o mores!*

Egyébként az az érzésem, hogy a Magyar Week-end Egyesület végcélja szintén a teljes kétnapi munkaszünet, illetve az ötnapos munkahét. Míg azonban ez megvalósul, vigyázzunk a most tervbevett intézkedésekre, főleg a törvénybe foglalandó hetibérfizetésnek a hét közepére való elhelyezésére.

Vigyázzunk! *Ne engedjük minden intézkedéssel a szombattartóknak amúgy is annyira legyengült egzisztenciáját, és ezzel egyetemben vallásunk alaptörvényét további sorvadásnak kiténni. Preventív intézkedjünk, — ne utólag siránkozzunk!*

Rabbi Koppel Reich emlékezete

Méltó keretben ülte meg az idén is a budapesti orth. hitközség felejtethetlen nagy gaonjának *Jahrzeitját*. Kedd este fél 7-re az Orez-y-templom színpúttal megtelt közönséggel, amikor Sussmann rabbi egy-órás, lángoló műszor-ral teltett, charifüss s magidüss-drósót mondott. Ezután Steif rabbi a misnájosz „n'zikin”-rendét ményenjáró hadron-elmefuttatás il fejezte be. Lélekemelő, ünnepélyes hangulat vibrált az egész szent gyülekezeten, a hét szónokok megkapó fejtegetései nyomán. Maariv-ima után sas-zsijum volt a hitközség dísztermében. A szijum-bankettet Klein Márkus sas-zschevra-elnök, öbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök, az oszlányi, verbói és námesztói főrabbi fel-szólalásai ékesítették. Preisz Mór főkantor éneke emelte a hangulatot. A talmud egyes traktátusait kiosztották a sas-zhevra tagjai között a köv. *Jahrzeitig* való átvételre.

Divatos, izléses parókáék hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

érzékenyen éri magát megtámadva és kezdetlől fogva ellenzést fejtett ki. A pesti előjárósággal megindultak a tárgyalások, Pest választott bíróságot is felajánl Buda állandóan a „non possumus” elutasító álláspontjára helyezkedett, és akkor egyszerre Budán megindult az Anschluss-mozgalom, amelyről már megemlékeztünk, de amelyet a budai hitközség képviselőtestülete a legutóbbi közgyűlésen teljesen elutasított.

Most következnek az orthodoxia szempontjából is tanulságos incidensek. Az Anschluss hívei Budán azt hangoztatják, hogy a közgyűlés határozata semmi, mert ebben az ügyben csak az ösválasztók szava dönt, azaz le kell minden hitközségi tagot — szavaztatni. Ez rendben volna. De egyesek Pesten is azt hangoztatják, hogy rájuk nézve a budai közgyűlés nem meggyőző, ők is népszavazást akarnak. Ez már, akár hogy nézzük a dolgot, *beleszólás a hitközség belső ügyébe*, amit pedig egyetemes szempontból aggodalommal kell nézni, még hogyha nem is orthodoxiáról van szó.

Az Anschluss hívei azzal érvelnek, hogy az orthodoxia is megérintette a maga egész Budapestre kiterjedő közösségét. Erre az érvelésre alkalmazni kell a latin közmondást: „Ha ketten ugyanazt teszik, nem ugyanaz.” Budapest egész periferiáján laktak egyes orthodoxok, akik sokszor abba a lelki kényszerbe kerültek, hogy adót kellett fizetniük annak a neológ hitközségnek, amelynek területén laktak és így támogatni kellett olyan intézményeket, amelyek idegenek voltak lelküknek. Ennek az állapotnak véget kellett vetni, ennek a célnak teljesen megfelel az egész Bpest területére terjedő orth. szervezet amelyet meg kellett csinálni vallási és lelkiismereti okokból.

A vitában rendkívül érdekes egy különös pénzügyi érv. Pest azt hangoztatja: sok kárt okoz neki Buda, aki szedi az átkötötttektől a sok adót, Buda tehát gazdagodik. Ezzel szemben az Anschluss hívei hirdetik úton-útfélen: Buda pénzügyi válságban van, intézményeit nem bírja fenntartani, Chevra'n pénzügyi helyzete kétségbeesett, a hitközség kénytelen lesz szegénysége miatt felemelni az az adókat, tehát egyesüljön Pesttel, mert

— *Pest gazdag*. Képzelnék egy tárgyalást a partje-ről, ahol mindkét fél mindig a mászjelöltyének a zsebébe néz, ilyenből semmi jó nem támadhat, még hogyha össze is drótozzák valahogy a s' d'uchot.

Egyébiránt a budai hitközségi vezetőség elgondolásával és érvelésével a teljes visszautasításon kívül nem vagyunk tisztában, mert a nem-orthodox felekezetű sajtóban egyáltalában nem igyekezik kifejezésre juttatni az ő álláspontját az ebben a sajtóban részletesen tagált és fejtegetett pesti véleménnyel szemben. Így például a kívülről nem tudja elképzelni: Mért is nem igyekezik megegyezni Buda Pesttel? Hogyan akar ellenszögölni az új statutumok rendelkezésének? Mi lesz ha elfogadják az adóelosztásról szóló paragrafust? Talán dacolni fog és ki akar majd lépni a neolog szervezeteiből és a statusquo s'övetséget akarja csatlakozásával megerősíteni? Buda minderről hallgat, Erőnek jele?

Orthodox szempontból igazán nem tartunk üdvösnek ezt az egész, a nyilvánosság előtt lefolyó vizályt. Nem azért, mintha igazat adnánk annak a frázisnak, hogy: a mai időben egyesülnünk kell, minél nagyobb egységet képezzenek a községek, mert csak így tudunk fellépni felfelé. Ez csak frázis! Mert egyáltalában nem tudunk fellépni felfelé. Természetesen az egész ügyet azért nem tartjuk most üdvösnek, (bár a neológia belső életének élénkségét üdvözöljük), mert a mai idők semmiféle kifelé szülő nagyobbzású zsidó manifesztációt nem engednek meg, Németországban is kiadták a jelszót, hogy fölöslegesen ne rendezzenek sem manifesztáló, sem reprezentatív összejöveteleket, pedig ilyeneket imponáló módon tud csinálni a német zsidóság, még a zsidó cserkészeket is invitik, hogy kirándulásaik alkalmával minél kisebb számú egységre oszoljanak. Ettől eltekintve, célszerűtlennek is találjuk az egész harcot. Az ellenfelek nagyon erősek, Stern Samu elnök olyan erőlyes férfiú, hogy nem fog megegyezni a játszma eldöntettségével, viszont Buda nagyhitközség és kívülről, adminisztratív rendszabályokkal mégsem lehet irányítani. A felek tehát okvetlenül meg fognak egyezni. Mért nem egyeznek meg tehát

ma, holott esetleg hónapok múlva, mindkét fél belátja, hogy fölösleges volt a viszálykodás, mert jobb ma egy sovány megegyezés verebe, mint holnap egy nyert pör tűzokja — ez nemcsak egyes emberek, hanem hitközségek percire is vonatkozik.

Csehszlovákiából

Kasrűsz ügyek

Amint hírlik, a legutóbbi koryntinai rabbikonferencia alkalmából újja kreált hechsberbizottság különböző intézkedéseket vesz tervbe, a kasrűsz-ügy megszi lárdsítására. Jelenleg szó van a rituális felügyelet nélkül előállított halkonzervek, továbbá gyümölcskivonatoknak nem köserrá való deklarálásáról. A téztauemiek tekintetében is rendet akar teremteni a hechsber-kommisszió.

Mi lesz Nagyszombattal?

Nagyszombattól (Trnava) írják nekünk: „Amióta Ungár főrabbi hitközségünket elhagyta és működését Nyitrára tette át, azóta a trnavai orth. hitközség olyan „k'czain b'li raj'e — mint a nyái páztor nélkül”. A rituális intézmények felügyelet nélkül állanak, az orth. hitélet teljesen elsorvad. A mai állapotokra jellemző, hogy az iskolaszéki elnökök a 163 tagot számláló hitközségből sikerült 85 aláírást gyűjtenie arra vonatkozóan, hogy az orth. iskola a statusquo iskolába egybeolvadjon. Hiába jelöltek rabbit már hónapokkal ezelőtt, a jelölteket még mindmai napig nem értesítették jelöltésükről. — Hová vezessenek ezek az állapotok?”

A „Machziké Jesivósz”

közgyűlését a vezetőség közvetlenül Szűkajs ünnep utánra halasztotta el.

Mi újság Huszton

Amint jelentettük, a megejtett rabbi-választás ügyében a minisztérium felekezeti választott bíróság elé utasította a szemben álló pártokat. A választott bíróság állítólag a napokban ül össze. Jelenleg az a helyzet, hogy az ellenzék nem használja a hitközségi s'chitót, hanem külön sajtókat által vágat. A hitközségi előjáróság az ellenzék sajtóhatét illegális vágatás miatt egy napra elzárta... A hitközség választott bírái: Schlüssel Dávid rabbi és Weisz J. L. (Munkács), az ellenzék bírái: Brach Saul főrabbi és Goldstein D. (Kassa)

A galantai összejövetel

Mint már jelentettük, a volt galantai jesivatanítványok most szombaton és a rákövetkező vasárnap, sz'lichajs első napján nagy összejövetelt tartanak. Bizonyára minden tanítvány, aki csak teheti, iparkodni fog, hogy az összejövetelel részt vegyen. A nagy közgyűlés vasárnap délután 2 órakor lesz.

A Zsidó Világkonferencia

A „Zsidó Világkonferencia” emelkedett hangulatban bezárult. Az utolsó ülés szónokai voltak: dr. Kalen professzor (New-York), dr. Sacedrati grandrabbi (Róma), Rubinstein rabbi (Vilna), Laurie Harry (Dél-Afrika), dr. Korkos (Páris), Goar Edvin (Alexandria), dr. Alkalay grandrabbi (Belgrád), Dewis M. (London), dr. Ebner Mayer (Csernovitz), dr. Stephen Wise (New-York). A konferencia az elnök dr. Nachum Goldmann záróbeszédével végződött aki a hitlerizmus elleni harc nagy fontosságát hirdette.

Addig nem fog a világ zsidósága nyugodni, mondta, amíg a németországi zsidók a teljes egyenjóságukat vissza nem nyerik. A konferencia több rezolúciót fogadott el a német zsidók helyzetének tekintetében. Az oroszországi zsidóságra vonatkozóan elhatározták, hogy a világkonferencia végrehajtóbizottsága közvetlen tárgyalásokat kísérel meg a szovjet-kormányval. — Október 6-án újabb konferencia lesz Londonban, ahol főleg a Németország elleni világbojkottot fogják megtárgyalni.

Az élet hajója...

Egy nagyobb társaság hosszú tengeri útra indult. Hosszú-hosszú bolyongás után kedvezőtlen szelek következtében a hajó eltért eredeti útjáról, amíg egy ismeretlen távoli szigetre futott be. A sziget igen gazdag volt, gyönyörű gyümölcsösök övezték, számtalan üdítő forrásával és pompás tájjal oázisként hatott ezen az elhagyott helyen.

A szigetre megérkezve a társaság öt csoportra oszlott. Az egyik csoport semmi körülmények között sem volt hajlandó a hajót elhagyni, amennyiben nem akarta magát annak a veszélynek kitenni, hogy a hajó nélkülök folytatná útját. Helyükön várták tehát a hajó továbbindulását. A második csoporthoz tartozó utasok elhagyták ugyan a hajót, megtekintették a szigetet, az ott termő gyümölcsökből, de meg idejekorán visszatértek a hajóra. A harmadik csoport szintén a hajó elhagyására szánta el magát, de a sziget megtekintésénél már kissé beljebb merészkedett, annak pompás sétányain annyira elkalandozott, hogy a hajó indulási idejét majdnem lekészte. Csak a hajó elindulását jelző sziréna tetté figyelmessé a sétálókat a közelgő veszélyre. A hajót már csak az utolsó pillanatban érték el. A negyedik csoport annyira elkalandozott, hogy a szirénák hívó és intő hangja sem bírta őket visszatérésre. Azt gondolták, hogy ráérnek visszatérni, majd ha a vitorlát felhúzzák és a matrözök az utolsó etökezesületeket is már megtették. Ez a közműködés majdnem végzetessé vált rájuk, amennyiben már a hajó elindulása utáni pillanában érték a hajóhídra, úgyhogy a hajót csak a tenger hullámain keresztül, erejük végső megfeszítésével tudták elérni. A társaság ötödik csoportja a sziget gyönyöreinek élvezé-

sében teljesen megfeledkezett eredeti uticéljáról. A hajó elindult ezen csoport nélkül. A napok multak. Hídeg évszak köszöntött be. A természet napról-napra szűkebbre fogta adományait. A gyümölcs fogytán volt. A levelek lehullottak. Az időjárás mindinkább hidegebb és zordabb lett. Különféle vadak lepték el a szigetet, annak védtelen lakóit megtámadták és pusztítottak.

Ez a példázat az ember földi életére alkalmazható. Az ember élete hasonlítható a hajóhoz, mely az életnek egyik állomásáról indul el és egy bizonyos cél felé tart. Ha az ember már ifjúkorától fogva minden szabad idejét magasabb célok szolgálatába állítja és minden igyekezete odairányul, annyi erkölsi erőt gyűjteni, hogy a bűnt teljesen távol tartsa magától, akkor az utasok azon csoportjához tartozik, amely helyét a hajón kötelességtudóan megőrizte, s így a nehéz tengeri útját minden zökkenő nélkül folytathatta. A második csoport szimbolizálja azokat az embereket, akik ugyan a bűn ösvényére léptek, de még ifjúkorukban igyekeztek a helyes útra térni. Az emberek ama fajátja, mely a bűn ösvényein beljebb merészkedett és csak aggkorában találja meg a visszafelé való utat, az utasok harmadik csoportjával hasonlítható össze, mely csak a szirénák vészjelző hívására rohan a hajóhoz. Ha viszont az ember egész életét földi értékek felhalmozásával tölti el és csak a halál árnyéka képes jobb belátásra bírni, úgy a negyedik csoportba sorolható. Az ötödik csoport sorsa riasztó példája azoknak, akik menthetlenül oda vannak dova a földi élvezetek hajszájának.

...Elül hónapja azt akarja tudatunkba véni, hogy rajtunk áll: melyik csoportba akarunk tartozni.

(Schwarz József nagyváradi egyetemi rabbi fejtegetéseiből.)

Uborkaszegon fantáziájában...

Egy külföldi zsidó lapban olvassuk a következő apróságot, amely ha talán nem igaz, jól van eltalálva, még ha az uborkaszegon eseménytől üres légkörben nagyra nőtt fantáziának köszöni is eredetét.

Egy kisebb hitközség kántora haragos levelet írt az általa félárban előfizetett lapnak és szigorúan felelősségre vonja, hogy miért nem közölt hírt arról a „nagy sikerről”, amelyet a mostani üdülőhelyén aratott. *Ugyanazzal a postával* azonban a lap levelet kapott a kántor rendes működési helyéről, amely arról szól, hogy tulajdonképpen most látják csak, hogy mennyire fölösleges a kántor tevékenysége, mert funkcióját egész jól ellátja a samesz, egynehány erre jelentkező amatőrrel és azt kérdik az illető laptól, hogy nem csinálhatna-e propagandát olyan értelemben, hogy kántorukat máshol akceptálhassák.

— Most tehát, kérde a laptársunk, mit tegyünk?

Feleletet mi sem tudunk adni, de bajtársi érzésből kifolyólag mondunk egy hasonló esetet.

Házassági ügyben egy fiatal kántorról információt kértek és a kérdezett azt felelte:

— Ez? Csak azt mondhatom róla, hogy most verekedik miatta Bümeszl (Jungbunzlau) és Marienbad.

A kedvező információ után összemert a sidich és a házasság létrejötte után kiderült a férj értéktelensége. Amikor ezért felelősségre vonták az információ-adót, azt felelte:

— Én állom is a szavamot, mindkét város verekedett érte. Nyáron megengedték neki Marienbadban, hogy előimádkozzék, s akkor Marienbad mondta, hogy csak menjen vissza Bümeszl-ba, ez pedig váltig azt hajtotta, hogy csak maradjon Marienbadban. Hát nem verekedtek miatta?

Palesztinába

nagy gazdasági tanulmányutra indulunk okt. 9 — nov. 5. a **LLOYD TRIESTINÓ „PILSNA”**

legújabb pazar oceanjáróján, a turistaosztályon (csupa külső és sok kétágyas kabin), de **harmadik osztályú árakkal.**

M. C. SZ. PALESZTINA-GAZDASÁGI BIZOTTSÁGA
Budapest, VI., Andrásy-ut 67.
Telefon: 28-4-89.

Eredeti angol szövegek dús választékban

Szombattartó cég

Kazár Nándor posztóáruháza, Budapest, Király-u. 34. (Kazár-u. sarokház.)

Im Hause eines Wiener Schuldirektors werden Schüler und Schülerinnen in Pension genommen.

Streng orthodox, Schulnachhilfe, Sprachen u. gründlicher Unterricht in jüd. Fächern. Für Mädchen auch im Haushalt und im Nähen! Auskunft erteilt Schuldirektor **Rabbiner S. Neuwirth, Wien, II., Zwerggasse 5/14. Telefon: A. 42-8-86.**

HIREK NAPTÁR

Sabosz Ki-szóvaj, Elül 21,
III-IV. Perek
Gyertyagyújtás (Bpest): 6.10
שבת קמיעה: " 7.10
Vasárnap: Sz'lichajsz első napja
— סוף זמן קריאת שמע (Bpest): 7.40 —

Lapunk jövő heti száma י"ח
gazdag ünnepi tartalommal fog
megjelenni.

— A „Chofecz Chájim“ első Jahr-
zeitja. Kedden, Elül 24-én lesz egy éve
annak, hogy a jelenkor legnagyobb Tóra-
kapacitása: a nagy művéről Chofecz
Chájim-nak elnevezett raduni gaon el-
hunyt. Ebből az alkalomból Lengyel-
országban és Szlovákiában számos emlék-
ünnepély lesz megtartva.

— A lubawitschi Rebbe nem megy
Palesztinába. Egyes felekezeti lapok, je-
lentésével szemben, mely szerint a luba-
witschi Rebbe az ünnepekre a Szent-
földre utazna, illetékes helyről azt jelen-
tik, hogy ez a hír nem felel meg a va-
lóságának. A Rebbe Varsóban tölti az ün-
nepeket.

— Brassóból jelentik: Stern Lipót, az
itteni orth. hitk. helyettes rabbija hétfőn
elháyt. A brassói új orth-templom, elemi
iskola és Talmudtóra megalapítása nagy-
részben a megdicsőült ügyvezetését és
fáradhatatlan buzgalmát dicsérik. Kedden
temették nagy részvét mellett.

— Talmudot tudó rendőr. London-
ban meghalt egy nyugalmazott rendőr-
felügyelő: Eveson, aki 26 éven át mű-
ködött egy londoni kerületben. Kötőnőn
ismerte a zsarong és a héber nyelveket,
amelyeket magántanulás által sajátított
el, jól ismerte a T'nach-ot, sőt értett a
gemórehoz is. Nyugdíjaztatása után elő-
adásokat is szokott tartani zsidó egyesü-
letekben, ha erre felkérték.

— Haláleset. Múlt esztörtökön el-
hunyt Sopronban R. Zalmen Raab, a hit-
község egyik kitűnő tagja. Szívbetegsége-
lőn búcsúztatta fia; majd Posen főrabbi,
Müller és Rosenberg rabbik kiemelték az
elhunyt nagy erényeit, Tóratudását és val-
lásságát. Végül bátyja Raab Jakab bú-
csúztotta a család nevében.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Pályázatok

A mándoki orth. hitközség az ürese-
desben levő metszői állásra pályázatot
hirdet. Pályázhatnak oly magyar állampol-
gárok, kik kellemes hangú előimádko-
zók és elismert orth. rabbiktól nyert
hatorasz hajró-ol rendelkeznek. Fize-
tés megengedés szerint. Költséget csak
a meghívottak térítünk.

Friedmann Herman
hitk. elnök.

A hajdusámsóni orth. hitközség nyu-
galombavonulás folytán megüresedett
metsző-előimádkozói állásra — sajletet
übbajdek mümcho Jóré somájim merabbim
— pályázatot hirdet. Pályázatok kabolo-
másolatokkal szeptember 24-ig bekülden-
dők. Feltételek megengedés szerint. Pró-
baelődásra csakis meghívottak bocsát-
tatnak.

Lefkovits Béla elnök

Apró hirdetések

WIEN! Wohnung mit vorzügl. voller
Verpfligung, bei feiner erstklass, streng
orth. Familie. Tadellose Erziehung. —
Prima Referenzen in Ungarn. — Mäs-
sige, zeitgemässe Preise. Näheres unt.
„Familienanschluss“ an die Exp. d.
Blattes.

LECKEÓRÁKAT vállalko Budapesten
chümis-rasiból, német nyelvből, elemi
és polgári isk. tárgyakból. „Intelligens“
jeligére a kiadóba.

MISKOLCON Rückmann-étkezdében ét-
kezdek. Széchenyi-u. 88.

EGYEDÜLÁLLÓ idősebb úrinő orth.
köser házvezetéséhez ajánlok, Aján-
latokat „Otthont kereső“ jeligére Mü-
ller, Bratislava, Edlov dvor továbbít,
25 ÉVES elvált ember, kinek megélhe-
tést nyújtó állása van, nősilne, Hozo-
mány nem fődolog. „Bász talmidchó-
chom ümüsmes“ válaszbélyeggel.

ORTH. KÖSER kezelésü mintaméhésze-
tekből termelt garantáltan tiszta akác-
és hárszemeset szállítok bruttó 5 kg. in-
gyen bádognakánban, P 6.50, után-
véttel. Berliner László méhész Bala-
tonszemes.

JELESEN VÉGZETT okl. tanítónő,
vallásos családhöz nevelőnőnek ajánl-
kozik. Batm Piroška, Pápa, Eötvös-u.
ASZALT SZILVA, 7—8 mm, Ia minő-
ségű, köser sel peszach, a nyírmadai
főrabbi hechserevel eladó. Fülöp Mór-
nál, Nyírmada.

NÉMET, zongorázní tudó kisasszonyt
azonnal felveszek. Bohrer, Csányi u. 7.
II. em. 19.

OKL. TANÍTÓ elemi és polg. isk. tanít-
lókhoz nevelőnek vagy házitánítóknak
ajánlkozik. Id. Birnbaum Herman le-
veleivel, Putnok.

KELLEMESEN töltheti a Rajshasonó és a
köv. ünnepeket orth. köser penziómban
Mátraüreden. Napi penzió 5 pengő.
Előjegyzéseket elfogad: Klein penzió,
Mátraüred.

FIATAL, jól főző tiszta mindenest,
hosszú bizonyítvánnyal, szeptember
15-re keresek. Sternberg, Budapest, V.,
Bálvány-utca 23. Telefon: 17—8—74.
KEVESET használt, zsidó tárgyú gram-
fonlemezeket vennék. Cím válszapon
a kiadóban.

VALLÁSOS, szakmájában ügyes fiatal
cukrászsegédet, ki a keksz és kétszer-
sült készítését is érti, teljes ellátással
felveszek. Steiner Adolf pékmeister,
Bácsalmás.

PERFEKT mindenest főzőnő, orth. ház-
tartásba, jó fizetéssel felvétetik else-
jére. Berger Zsücs, Budapest, VII.,
Király-utca 1. szám.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azon felül sororként 1 P.)
Bunczl Sosana és Kohn Juda chalucoi
(Budapest) jegyesek.

Blau Emilia Abaújszártó és Rosen-
berg Antal Szarvas jegyesek.

Stern Tüda Galanta, Löwinger Rezső
Galanta jegyesek.

Friedmann Zsüda, Friedmann Mendel
cszrognyakereskedő leányát Jeruzsálem-
ben aug. 24-én nőül vette Rottenberg Zise
Berlínből, a kassai főrabbi unokaöccse,
Duschinsky főrabbi tanítványa.

Kohn Miklósnak, Szikszó—Szerencs,
Braun He'énkével, Kosice, való eljegy-
zéséhez szívélyesen máztelotot kíván a

Tiferesz Bachurim, Szikszó.

Koppel Konrádnak, egyesületünk sze-
retett elnökének, Pápa Elvirával, Vác
való eljegyzéséhez szívélyesen gratulál a

Tiferesz Bachurim, Sopron.

Glück Vilmosnak Fábriánháza, Wein-
berger Szerénkével Máriapócs, való el-
jegyzéséhez szívélyesen gratulál a

Tiferesz Bachurim, Nagycsed.

Jakobovits Henriknek Bratislava—
Komarno, Weisz Hilelnak Novézámky.
Wejz Jakabnak Vrbóvé, Schiller
Jenőnek Szombathely, eljegyzésükhöz
és Berkovits Zsigmondnak Horné Salby
—Bratislava esküvőjéhez szívélyesen gra-
tulál: Chavirass Talmidim, Galanta.

3 szó csupán
SIRKÓ
LÖWY-nél
BUDÁN
II. Fő-u. 79. Telefon: 51-5-81
Alkalmi vételéből
legolcsóbb áron. II., Zárda-u. 3

Felelős szerkesztő és kiadótulajdnos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen G. utca 33.

Budapest, 1934. szeptember 9.
5694. Elül 29.

Ünnepi kettős-szám

60 fillér

X. évfolyam 33-34. sz.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az ősök érdemében...

Irta: Óbudai Freudiger Ábrahám kormányfőtanácsos, a bpesti orth. hitk. elnöke

Napi gondokban eltikkadt lelkekhez,
nehéz tülekedésben elfáradt szívekhez,
bajoktól megtépázott idegekhez
szól a mostani Rajs-Hasonó ünnepek
áhitata, mintha ismételné Jesájó pró-
féta (26. 19.) szavait: וננו שוכני
הקיצו וננו שוכני „Ébredjétek és
imádkozzatok, ti porban lakozók, mert
a pázsitra hulló harmat üdítő hatásához
hasonló I'ten kegyelmének harmatja.”
A Rajs-Hasonó sugarai titokzatos ezüst
hurokként kötik össze a röghöz kötött
lelkeinket az eszmék és az eszmények
világával és fel akarunk bennünket
emelni és erősíteni. És erre az emel-
kedésre, erre a megerősödére nagy
szükségünk van, mert ha egyénileg a
sorsunk türethető, ha életünk sorja, mint
magánembereké nem is lesújtó, mely
döbbenet kerít bennünket hatalmába, ha
az emberi társadalom erkölcsi helyze-
tére gondolunk és ennek függvénye gya-
nánt közösségünk sorsára.

Ha körülnézünk és látjuk, hogy mi
történik a különféle országokban itt-ott,
úgy érezzük, mintha az a szellem ter-
peszkedne, amelyet legjobban a Rajs-
Hasonó imájának szavával lehet jelle-
mezni: „memelessz zódajn — a fenn-
hőjázó bün uralma.” Mert ez a szellem
fennhőjázásból a régi erkölcsi törvé-
nyek szándékos lábbaltaposásával erényt
csinál a bünből, jogrendszer formál a
jogfosztásból, elvet az eddigi erkölcs
megcsúfolásából. És ezért a mai viszo-
nyok mellett különösen szívünkhez be-
szél a sajfor szava, amely kinyilatkozta-
tásról, megtérésről, jövődő megváltás-
ról, I'ten világuuralmáról szól s felelős-
ségérzetre és megjavulásra int. Ha a
görög filozófus a szférák zenéjéről
szólt, úgy számunkra a sajfor hangja
a szférák felé mutat, a szent eszmé-
nyek hazája felé, ahonnan eredt a leg-
gyönyörűbb zene, a lélek harmóniája.

Ezért érez a zsidó hívó a Szentírás
minden a Rajs-Hasonó ünnepről szóló
betűjében mély tartalmat:

וכחודש השבועי באחד לחודש מקרא קודש
יהי לכם... יום הרועה יהי לכם...

„A hetedik hónap elsején szentség hir-
detése legyen nektek, ... a kürt-
sogtatás napja legyen számotokra.” Mily
egyszerű szavak és mégis bölcséink mé-
lyen szántó magyarázata úgy értelmezi
az egyszerű szavakat: a hónap „elseje”
céloz az ősök „elsejére”, Avróhomra, a
kos kürtjének harsogtatása emlékeztet
Jiczchokra, aki helyett kos lett felá-
dozva, melynek szarvából készült a
kürt, a szentség „hirdetése” pedig cé-
loz a harmadik ösre, Jaakajvra, akiről
a próféta (Jesájó 48. 12.) mondja, hogy
őt „hirdette” I'ten megválasztottjának.
Vajjon mi indította midras-bölcséinket
arra, hogy a Tóra egyszerű, a Rajs-
Hasonó megünnepelését és a sajforfűvés
előírását tartalmazó szavait összefü-
gésbe hozzák az ősökkel? Mélyebb
megfigyelés után azonban igen fontos
tanítást találhatunk ebből az összefü-
gésből. A sajfor szava I'ten világuural-
mára (malchijajs), az ősök erényeire
(zichrajajs) és az erkölcs diadalára
(sajfajs)—sajprü maaszéchem) em-
lékeztet. A világ csakis azon etika alap-
ján állhat fenn, amelyet I'ten kinyilat-
kozott, amelynek első hirdetője első
ősünk Avróhom volt, aki a hit, a vallás-
sos bizalom jelképe gyanánt áll előt-
tünk. A hit nélküli materializmus soha-
sem fogja kielégíteni az emberi lelket,
csak állatiassá fogja aljasítani. Olyan
társadalom, amelyben az I'ten hit helyét
a politikai konjunkturák foglalják el,
össze fog omlani, amint ezt bölcséink
úgy fejezték ki כל עיר שננוחיה נבוהין
„a ház, amelynek tetője magasabb, mint a temp-
lom, össze fog omlani.” A régi rege

szerint van a tengerben egy mágnes-
hegy, amely magához vonzza a tenger-
járó hajókat, meglazítja csavarjait,
kihúzza a vasszegeket és a hajó szét-
esik. Ilyen mágneshegynek tűnik fel
előttünk az anyagiasság, az önzés,
amely a kényelmet és a kíméletlenséget
hirdeti, meglazítja a kötelekeket, a tár-
sadalom hajóját összetartó szegeket s
csavarokat megrozsdásítja és szétmá-
lasztja a hajót.

És csak I'tenhittel telített egyén ké-
pes a közösség szent ügye iránt való
önfeláldozásra. Jiczchok ősapánk fel-
akarta magát áldozni — I'ten szent ne-
véért. Hit nélkül az önfeláldozást nap-
jainkban is látjuk, tömeghisztéria, pa-
thológikus jelenség, elkecsereedett despe-
rádok akciója, amelyet azonban később
felvált másoknak kíméletlen feláldo-
zása.

„Ha a pillérek megrendülnek, mit
tehet a jámbor?” Ezt kérdezzük a
Zsoltárossal, ha elgondolkozunk az em-
beriség sorsán. És akkor jön a Rajs-
Hasonó, „a szentség hirdetése”. Em-
lékeztet bennünket Jaakajv ősapánk
példájára övele is küzdött az erőszakot,
a kíméletlenséget megtestesítő Észov-
nak géniusza, de ő kitarott ער עלי השחר
amíg „fölszállott a hajnal.” Az ünnep
a szentség hirdetése, az emberiség ér-
tékei örök és feltétlenül kötelező volta-
nak hangoztatása. A Rajs-Hasonó szent
optimizmust akar belénk oltani és ezt
az általunk hirdett erkölcs győzelmé-
ben való bizalmat érezzük ki az ünnep
tanításából.

Szóljon a sajfor hozzánk Avróhom
hitéről, Jiczchok áldozatkészességéről,
Jaakajv hajnalpirkadásig tartó győze-
lem-várásáról! Szóljon hozzánk a régi
intés szavaival שמו מעשיכם „javítások
meg cselekedeteiteket!” A külvilág el-
lenségkedése és ziláltsága közepette